

เฉลยคำถามประจำบทที่ 1: แนวความคิดเกี่ยวกับปรัชญาทั่วไป

1. จงอธิบายความหมายของปรัชญา มาให้เข้าใจ พอสังเขป

- ปรัชญา (Philosophy) คือ วิชาที่ว่าด้วยการหาความรู้ ความจริง และความหมายของชีวิต มุ่งตอบคำถามพื้นฐานเกี่ยวกับโลกและมนุษย์
- ในทางรากศัพท์ภาษาอังกฤษมาจาก Philos (รัก) + Sophia (ความรู้) แปลว่า "ความรักในความรู้"
- ส่วนในภาษาไทย "ปรัชญา" หมายถึง "ความรู้อันประเสริฐ" หรือความรู้ที่ทำให้เห็นแจ้งครับ

2. จงอธิบายลักษณะของปรัชญาทั่วไป มาให้เข้าใจ พอสังเขป

- ปรัชญาทั่วไปมีลักษณะเป็น "ความคิดระดับมหภาค" มุ่งศึกษาสิ่งต่างๆ ในภาพรวม ไม่แยกส่วนเหมือนวิทยาศาสตร์
- เน้นการใช้เหตุผล (Reasoning) การวิพากษ์วิจารณ์ และการตั้งคำถามต่อสิ่งที่เป็นอยู่ เพื่อหาความจริงสูงสุด (Ultimate Reality)

3. จงอธิบายที่มาของปรัชญา มาให้เข้าใจ พอสังเขป

- ปรัชญาเกิดจาก "ความประหลาดใจ" (Wonder) หรือความสงสัยของมนุษย์ที่มีต่อปรากฏการณ์ธรรมชาติและชีวิต

- เริ่มจากการพยายามหาคำอธิบายที่ใช้เหตุผลแทนการเชื่อเรื่องเทพเจ้า หรืออำนาจเหนือธรรมชาติแบบดั้งเดิม

4. จงอธิบายแนวคิดของปรัชญาตะวันตก มาให้เข้าใจ พอสังเขป

- เน้นการ "แสวงหาความจริงภายนอก" และการพิสูจน์ด้วยตรรกะ เหตุผล หรือประสบการณ์ทางประสาทสัมผัส
- แบ่งเป็นยุคต่างๆ เช่น ยุคโบราณ (เน้นธรรมชาติ), ยุคกลาง (เน้นศรัทธาในพระเจ้า) และยุคสมัยใหม่ (เน้นวิทยาศาสตร์และตัวตน)

5. จงอธิบายแนวคิดของปรัชญาตะวันออก มาให้เข้าใจ พอสังเขป

- เน้นการ "แสวงหาความจริงภายใน" หรือการพัฒนาจิตใจ
- มักมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับศาสนา (เช่น ฮินดู, จีน) มุ่งเน้นการหลุดพ้นจากความทุกข์ หรือการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับธรรมชาติและคุณธรรม

6. จงอธิบายความหมายของพุทธปรัชญา มาให้เข้าใจ พอสังเขป

- คือระบบแนวคิดและหลักความจริงที่ปรากฏในพระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา
- มุ่งเน้นเรื่อง "อริยสัจ 4" (ความจริงประเสริฐ) และการใช้ปัญญาเพื่อดับทุกข์ เป็นปรัชญาที่เน้นการปฏิบัติ (Practical Philosophy)

7. จงอธิบายความเป็นมาของพุทธปรัชญา มาให้เข้าใจ พอสังเขป

- มีจุดเริ่มต้นจากการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ภายใต้สภาพสังคมอินเดียโบราณที่มีการถกเถียงเรื่องลัทธิต่างๆ
- พระพุทธองค์ทรงเสนอทางเลือกใหม่ที่เรียกว่า "ทางสายกลาง" (มัชฌิมาปฏิปทา) ซึ่งเน้นเหตุและผล (ปฏิจจสมุปบาท)

8. จงอธิบายแนวคิดของพุทธปรัชญาเถรวาท มาให้เข้าใจ พอสังเขป

- เน้นการรักษา "พระธรรมวินัยดั้งเดิม" อย่างเคร่งครัดตามที่ทำสังคายนาครั้งที่ 1
- ให้ความสำคัญกับเรื่อง ไตรลักษณ์ (อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา) และการบรรลุอรหัตผลเพื่อหลุดพ้นจากวัฏสงสารด้วยตนเอง

9. จงอธิบายประวัติและพัฒนาการของพุทธปรัชญาเถรวาท มาให้เข้าใจ พอสังเขป

- เริ่มจากการสังคายนาครั้งที่ 1 หลังพุทธปรินิพพาน 3 เดือน
- ต่อมา มีการแยกนิกายในสังคายนาครั้งที่ 2 และเข้มแข็งที่สุดในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช (สังคายนาครั้งที่ 3) จนแผ่ขยายมายังศรีลังกา และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ไทย, พม่า, ลาว)

10. จงวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างแนวคิดของพุทธปรัชญาเถรวาทกับปรัชญาตะวันตก มาให้เข้าใจ พอสังเขป

- ความเหมือน: ทั้งคู่ให้ความสำคัญกับการใช้เหตุผล และการวิพากษ์วิจารณ์ความเชื่อเดิม
- ความต่าง: * ปรัชญาตะวันตก: มักเน้นทฤษฎีและการแก้ปัญหาภายนอก/วัตถุ
- พุทธปรัชญาเถรวาท: เน้นการปฏิบัติเพื่อดับทุกข์ภายในใจ และมองว่าความรู้ต้องนำไปสู่การหลุดพ้น (Emancipation) ไม่ใช่แค่รู้เพื่อประดับสติปัญญาเพียงอย่างเดียว

.....